

Prenumerata Miejskowa:

bez odnożenia:
Na rok . . . 8 rsr.
„ 6 miesięcy 4 „
„ 3 miesiące 2 „
„ 1 miesiąc — 67 k.
Za odnożenie dopłaca się 5 kop. miesięcznie.

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata Zamiejscowa:

z odsyłką pocztą:
Na rok . . . 10 rsr.
„ 6 miesięcy 5 „
„ 3 miesiące 2 „ 50 k.
„ 1 miesiąc — „ 84 „

Prenumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 478 i w innych jej kantorach miejskich; — w St. Petersburgu w księgarni M. Wolfa w Gościńnym dworze Nr. 18, 19 i 20 i w Moskwie, w księgarni tegoż w domu Rudakowa na Kuźnieckim moście. — Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz 6 kop. od wiersza druku lub jego miejsca, za dwa razy 9 kop., za trzy razy 12 kop. — Oddzielne numera sprzedają się po 5 kop.

Artykuły nadsyłane bez warunków ze strony autora, stają się zupełną własnością Dyrekcji. Artykuły nieprzyjęte będą zwracane tylko na osobiste żądanie i zachowywane trzy miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniu. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do umieszczenia tegoż samego dnia, powinny być złożone w Dyrekcji nie później jak o godzinie 9-iej rano. — Listy przyjmują się tylko frankowane.

Redakcja otwarta jest dla interesantów, codziennie od godziny 11 do 12 z rana.

WYCHODZI CODZIENNIE, PROZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Ordery. — Awanse.
DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Obraz bezrządu według Mosbacha. — Poświęcenie szkoły junkrów. — Przedstawienie amatorskie. — Szpital homeopatyczny. — Zabawy w Słupcy. — Stowarzyszenie oszczędności. — Kurjerek. — Kursa monet. — Polowanie. — Szkoła rysunków. — Sprzedaż dóbr. — Zamordowanie studenta Iwanowa. — Komisja śledcza. — Skonfiskowanie gazety. — Ochrona dla inowierców chcących przejść na wiarę prawosławną. — Nowy rok 1870. — Główne wygrane. — Cholera. — Statystyka pożarów. — Spis ludności. — Nafta. — Stan powietrza. — Do kroniki muzycznej. — Korespondencja Dziennika Warszawskiego: z Paryża. — Kościół grecko-unicki w Austrii. — Bukowińska Zorza. — Austrija i ziemie słowiańskie. Rozprawy nad adresem; ministerstwo; hr. Beust. — Obiad pożegnany. — Sprawy dalmackie. — Rabunek poczty. — Sprawy Galicji. — Francja. Mowa p. Thiersa. — Sprawa p. Rocheforta. — Włochy i Rzym. Zerwanie stosunków z Marokkiem. — Hiszpanja. Wybory i kandydatura do tronu; kortezy. — Turcja i ziemie słowiańskie. Pielgrzymka sultana. — Ameryka. Wojna brazylijsko-paragwajska.
FEJLETON. — To co Bóg uczynił...
PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

rowi kancelarji ministerstwa spraw zagranicznych, rzeczywistemu radcy stanu, szambelanowi Petersonowi; ś w. Włodzimierza 2-iej kl. — gubernatorowi wołyńskiemu, jenerał-majorowi von Hallerowi; ś w. Anny 1-iej kl.: gubernatorom: tulskiemu — jenerał-majorowi z orszaku Cesarskiego Szydłowskiemu, i poławskiemu — rzeczywistemu radcy stanu Martynowowi; marszałkowi szlachty gubernji petersburgskiej, pełniącemu obowiązki koniuszego dworu, rzeczywistemu radcy stanu hrabiemu Bobryńskiemu.

Awanse. Przez Najwyższy rozkaz w wydziale marynarki, z d. 1 stycznia, awansowani zostali za odznaczającą się służbę: z wice-admirała na admirała, członek rady admiralicji *Istomin 1*, z zachowaniem dotychczasowych obowiązków; z kapitanów pierwszej klasy na kontr-admirałów: dowódca 8-go ekipażu floty *Szkot 1*, z przeznaczeniem na szefa sztabu głównego dowódcy portu kronsztadzkiego; *Riabinin*; na jenerał-majorów: *Ostelecki 1*, z przeznaczeniem do zostawania przy porcie petersburgskim, *Komarowski 1* — oba z zaliczeniem do admiralicji; z pułkownika korpusu sterników floty *Babkin*, z zaliczeniem do floty rezerwowej. (*Gon. Urzęd.*)

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa.

dnia 14 (26) stycznia.

Z powodu robionych kanclerzowi państwa austriackiego, hr. Beustowi zarzutów podczas rozpraw nad adresem w izbie niższej wiedeńskiej rady państwa przez dra Kaiserfelda, pan Beust przerwał milczenie i starał się obronić w mowie, której treść podaliśmy, a którą *N. fr. Presse*, organ gabinetu charakteryzuje w ten sposób, jakoby kanclerz państwa co do przeszłości przyznał swą skłonność ku poglą-

dowi trzech ministrów którzy usunęli się z gabinetu, ale na przyszłość obiecał, pod pewnymi, niewymienionymi jednak przez niego warunkami, popierać obecny gabinet. Zresztą rozprawy nad adresem nie zawierały w sobie nic ważnego, a przeciwnicy gabinetu utrzymują nawet, iż przychylni mu członkowie izby, dla tego umyślnie przedłużają rozprawy, aby mu dać dłuższy czas do uzupełnienia się. Układy jednak w tym celu idą oporem. Skoro książęta Karol Auersperg, prezes izby wyższej i Adolf Auersperg, marszałek sejmu czeskiego odmówili wejścia do gabinetu i nawet aby dłużej ich nie niepokojono, oddalili się do Czech, zwrócono się do księcia Antoniego Auersperga, autora adresu izby wyższej; ale i tu napotkano odmowę, a kiedy i p. Kaiserfeld nie chciał przyjąć posady prezesa gabinetu, pozostali pięciu ministrowie, jak powiadają, powtórnie podali się do dymisji. Zatem nastąpiłoby na nowo przesilenie gabinetowe, i temu to przypisują pospieszny powrót cesarza austriackiego z Budy do Wiednia. — Półurzędowy dziennik węgierski *Pesther Lloyd*, zamieścił piorunujący artykuł, o złożeniu broni przez powstańców dalmackich pod Knežlac, uważając je za hańbę dla godności Austrii i honoru armji, oraz za najważniejszy błąd pod względem politycznym, administracyjnym i wojskowym. *Corresp. slave* w artykule tym upatruje ujawnienie nienawiści madiarów względem słowian.

Jak wiadomo, sąd policji poprawczej skazał Rocheforta na 6 miesięcy więzienia i 3,000

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

TO CO BÓG UCZYNIŁ...

I.

Dnia 25 czerwca 1860 roku, pan Van Best, niegdys armator okrętów, obecnie zaś bogaty kapitalista zamieszkały w dobrym mieście Bordeaux, odprowadził do dworca kolei żelaznej ś w. Jana, swojego siostrzeńca, — Franciszka Muller.

Młodzieniec miał lat dwadzieścia — zaledwie opuścił ławki szkolne a już go wujaszek van Best rzucił na kapryśne fale handlowe, jak się zwykł mawiać wyrażać.

W istocie, podróż którą przedsiębrał Franciszek, miała na celu ustalić pomiędzy Bordeaux a Reims ciągły szereg operacji handlowych, które według pana Van Best powinny były niezawodnie doprowadzić do majątku jego ukochanego siostrzeńca.

Po drodze którą odbywali w jednym z tych wygodnych powozów, zwanych *Citadines*, które w Bordeaux odznaczało się zawsze, p. Van Best nie szczędził siostrzeńcowi rad wiele rozsądnych i praktycznych, dotyczących, tak jego osobistego postępowania jak również pomysłości przedsiębranych negocjacji.

Zacny ex-armator nie przerwał swych uwag nawet gdy już stanęli na platformie wagonów, gdzie

on, jako członek kompanji orleańskiej miał prawo wchodzić swobodnie.

Właśnie w największym zapale wymowy przerwano wujaszekowi, otwierając drzwi wiodące z sali przeznaczonej dla oczekujących na wyjazd podróżnych — do gotowych już na ich przyjęcie wagonów.

Cały tłum podróżnych rzucił się do pociągu. P. Van Best spojrzął na zegar oznaczający chwilę odjazdu i wzruszony mocno, uściśnął rękę siostrzeńca który wsiadł do wagonu pierwszej klasy.

— Oświadczył odemnie serdeczne pozdrowienie państwu Dambergeac — nadewszystko zaś, nie zapomnij co ci mówiłem o dziecku — zawołał jeszcze Van Best, naciskając na ostatnie wyrazy.

Skinieniem ręki Franciszek upewnił wuja — lokomotywa swisnęła przeraźliwie — pociąg ruszył z miejsca, a pan Van Best smutny i z pochyloną głową, powrócił do domu.

W dwa dni potem, nasz młody podróżnik wjeżdżał tryumfalnie do starożytnego miasta, w którym niegdys koronowali się królowie a w którym dzisiaj wyrabiają... sławne biszkopty.

Jako młodzieniec porządny i ściśle zachowujący rady osób które kochał i szanował, Franciszek wsiadłszy z wagonu udał się natychmiast prawie z wizytą do państwa Dambergeac.

Gdy zadzwonił do drzwi ich domu, położonego przy ulicy Colberta, jednej z najpiękniejszych w mieście — serce młodzieńca biło z niewytłuma-

czonego wzruszenia na myśl że zaraz może zobaczy dziecko o którym wujaszek na pożegnaniu wspominał.

Na odgłos dzwonka, tłusta szampanka (dziewczyna, nie butelka), z fizjognomją skromną i uczciwą, lecz której niebo nie obdarzyło wdziękami, otworzyła drzwi i na zapytanie Franciszka czy zastał pana Dambergeac, odpowiedziała z uprzejmym uśmiechem:

— Pan wyszedł wprawdzie ale jest pani za to!

— Chciejże więc zapytać panią, czy raczy mnie przyjąć? rzekł Franciszek.

A dobywszy kartę wizytową, którą następnie podał służącej, dopisał ołówkiem pod spodem swojego nazwiska, następujące wyrazy: „siostrzeniec i wychowawiec pana Van Best z Bordeaux.”

Tłusta szampanka pobięła jak mogła najszybciej, wprowadziwszy pierwę gościa do salonu a Franciszek zostawszy sam i pomnac na mądre zdanie wuja „że z urządzenia domu można poznać ludzi w nim mieszkających” zaczął rozglądać się pilnie do koła.

Meble, obrazy, obicie i drobnostki artystyczne go wyrobu, wszystkie tu umieszczone harmonijnie świadczyły nie tylko o bogactwie lecz i o wytwórności smaku mieszkańców.

Podczas gdy Franciszek, jako godny siostrzeniec człowieka, który zebrał ogromny majątek w handlu,

fr. kary, nie pozbawiając go praw politycznych. Dzienniki paryżkie rozprawiają o doniosłości tej kary i właściwości jej wykonania. Skoro od ciała prawodawczego uzyskane było upoważnienie do wytoczenia procesu przeciwko Rochefortowi, już nie potrzebne by było uzyskiwanie nowego upoważnienia do osadzenia go w więzieniu. Wszelako sądzą że ze względów politycznych, amnestja uwolni go od więzienia i kary pieniężnej; po takiej amnestji wszelako, jak dowodzi *Nordd. Allg. Ztg.* nie może być mowy o ukaraniu księcia Piotra-Napoleona Bonaparte, który był doprowadzony do najwyższego stopnia rozjątrzenia przez napaści Rochetorta.

W Hiszpanji przy wyborach na miejsce wydalonych za udział w powstaniu, republikańskich członków kortezów, zwycięstwo stanowcze pozostało na stronie monarchicznych odcieni. Dowodzi to, że pomimo dotychczasowych niepowodzeń z kandydatami do tronu, ogromna większość ludności jest za monarchją. Książę Montpensier, który w pierwszym dniu wyborów miał za sobą większość głosów w Oviedo, w drugim dniu stracić musiał nadzieję otrzymania mandatu deputowanego. Co do szans jego kandydatury do tronu, wiadomości są sprzeczne.

Potwierdza się wiadomość o zerwaniu stosunków dyplomatycznych pomiędzy Włochami a Marokiem. Konsul jeneralny włoski w Maroku, otrzymawszy od swego rządu instrukcje zatwierdzające jego postępowanie, powierzył opiekę nad poddannymi włoskimi konsulowi francuzkiemu, a sam zwinawszy flagę opuścił terytorjum marokańskie.

La Patrie zaprzecza wieści jako by sultan turecki, zamierzał w roku bieżącym odbyć pielgrzynkę do Mekki. Oddawna ma on zamiar i zrobił ślub odbycia tej pielgrzymki, lecz nie wcześniej jak w r. 1871 będzie mógł dopełnić tego ślubu.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Konstantynopol, 25 (13) stycznia. *Levant Times* donosi, że **Porta otrzymała rachunek wynoszący 12 milionów funtów (sterl.), za ustąpione przez wice-króla statki pancerne i broń nabijaną z tyłu.**

(Correspondence Bureau.)

robił w myśli szczegółowy inwentarz salonu — wzrok jego nagle napotkał przedmiot dziwny, którego dotąd nie dostrzegł był jeszcze.

Czy znacie ten rodzaj karykatur za pomocą których fotograf Pierre Petit zjednał sobie rozgłosną sławę?

Coś podobnego ukazało się oczom zdumionego Franciszka.

Wyobraźcie sobie głowę ogromną, ale to tak ogromną, że widząc ją pokrytą zaledwie jasnemi i rzadkimi włosami na wyprężonej skórze, wypadło konieczne dziwić się że nie pękła dotąd za lada natężeniem. Z początku, widać było samą głowę tylko... później dopiero dostrzegano się że ten ciężar ogromny unosił na sobie drobny i wątły korpus, niezdolny z pozoru do dźwignięcia go. Otóż taką głowę i na takim ciele, spostrzegł w tej chwili Franciszek.

Trzeba wyznać że przypadek wybornie usłużył młodzieńcowi, albowiem straszliwa karykatura, którą zastał w salonie, była właśnie owem dziecięciami o którym mu mówił wuj Van Best, przestrzegając ażeby na jego widok, nie okazał podziwienia lub wstępu któreby niewątpliwie zraniły serca rodziców. Spotkawszy to dziecko samotnie, Franciszek miał czas przywyknąć do jego dziwnych kształtów.

Tymczasem jednak dziecię, mężczyzna lub starzec, gdyż trudno było nieświadomemu określić

Wiadomości telegraficzne.

* *Paryż, 23 (11) stycznia.* Dziennik *Réveil* ogłasza list Ledru-Rollin'a do Ludwika Noir'a, w którym odrzuca on propozycję bronienia rodziny Noir'a, albowiem wyrównywałoby to uznaniu sędziów cesarskich. (*Wolff's T. B.*)

* *Paryż, 24 (12) stycznia.* *Figaro* ogłasza następującą depeszę z Creuzot: Jakkolwiek kopalnie świętują zwykle w niedzielę, pomimo to prawie wszyscy robotnicy przystąpili do swych zatrudnień, podczas gdy inni oświadczyli, iż wrócą do takowych dziś, w poniedziałek. Pewien tokarz, który wzywał do broni, został aresztowany w sobotę. Aresztowano także dwóch innych ludzi, którzy zachęcali do stawiania oporu. Zgromadzenie publiczne, które miało odbyć się wczoraj, zostało odroczone przez prefekta. Na odbytem następnie zgromadzeniu prywatnym robotników świętujących, postanowiono świętować w dalszym ciągu, lecz bez naruszania porządku. Obecnie na 100 robotników przypada 82 takich, którzy wrócili do swych zatrudnień. (*Tamże.*)

* *Paryż, 24 (12) stycznia.* Obiega pogłoska, że cesarz zachorował. (*Tamże.*)

* *Paryż, 24 (12) stycznia.* *Figaro* podaje z zastrzeżeniem pogłoskę, że dwaj świadkowie oświadczyli, iż Ulryk Fonvielle zawołał u aptekarza, do którego zanieśiono Wiktora Noir'a: „Zabił on mego przyjaciela, lecz dostał za to należyty policzek.” (*Cor. Bür.*)

* *Madryt, 22 (10) stycznia.* Na dzisiejszem posiedzeniu kortezów p. Rivero oświadczył w odpowiedzi na interpelację, że złoży natychmiast z urzędu wszystkich prefektów, którzy przekroczyli wydane rozkazy dla zapewnienia niezależności głosowania powszechnego. (*Cor. H. B.*)

* *Madryt, 23 (11) stycznia.* Rezultata wyborcze z drugiego dnia są również pomyslnie w ogólności dla stronictwa monarchicznego, jak i w pierwszym dniu. — Podług *Imparcial*, widoki na wybór księcia Montpensier w Oviedo zmniejszyły się znowu. (*Wolff's T. B.*)

* *Augsburg, 22 (10) stycznia.* *Allg. Aug. Z.* ogłasza adres złożony przez kardynała-arcybiskupa wiedeńskiego mgra Rauschera przeciwko dogmatowi nieomyślności, który przedstawiony będzie wkrótce papieżowi. (*Cor. H. B.*)

(Obraz bezrządu według Mosbacha). *Warsz. Dniwn.* pisze: „Ze z nazwiskiem Polski od dawna, bardzo dawna łączyło się pojęcie bezrządu, o tem może świadczyć znane dzieło polonofila Rouilhiera, napisane przed stoma laty i posiadające wielką powagę w literackich sferach polskich. Usłużny francuz, opisując czasy poprzedzające pierwszy rozbiór Polski i sam rozbiór jako świadek naoczny, dał swemu dziełu tytuł „Historji”, nie *rzeczpospolitej* lub monarchji polskiej, lecz „bezrządu polskiego” (*Histoire de l'anarchie de la Pologne*). Z dobrej jego ręki, historia polska stała się przedmiotem badań wielu zdolnych pisarzy, biorących się do historii Polski. Do liczby tych pisarzy należy August Mosbach, z którym już zapoznaliśmy czytelników, w poprzednich rozbiórach *Słowianina*.

wiek jego, zdawało się wcale nieuważać obecności gościa w salonie.

Siedząc na wysokim taborecie w framudze okna, czytało ono książkę rozłożoną na kolanach i zdawało się być głęboko pogrążone w lekturze.

Korzystając z miękkiego dywanu rozeslanego na podłodze, który tłumiał odgłos kroków, Franciszek mógł się przybliżyć do dziecka dla przypatrzenia się mu z bliska.

Machinalnie spojrział najprzód na rozłożoną książkę. Rycina przedstawiająca dwoje dzieci igrających wśród krajobrazu podrównikowego, oświeciła go dostatecznie o tytule dzieła — przeniósł więc wzrok z książki na jej dziwnego czytelnika, gdy wtem, ujrzał wielką, grubą łzę, którą jak kropla deszczu przed burzą, spadła na karty książki. A w tejże chwili karzeł przestając czytać, podniósł ku niebu wielkie i śliczne oczy zroszone i wydał ciężkie westchnienie.

Wtedy dopiero spostrzegł on Franciszka i wydał lekki okrzyk zdziwienia, który zdawał się wychodzić z kadłuba lalki mechanicznej, podniósł się z taboretu z trudnością, utrzymując na karku chwającą się, olbrzymią głowę.

Powodowany częścią wzruszeniem, częścią zaś obawą, ażeby dziecko powstając nie spadło, Franciszek wziął je na ręce a siadłszy na krzesle i posadziwszy je sobie na kolanach, ozwał się łagodnie:

— Czego płaczesz, moje dziecię?

Zupełna bezstronność, połączona z artystycznym obrazowaniem, wydatnie wysuwa tego pisarza z grupy poprzednich historyków polskich, którzy z wyjątkiem tylko Moraczewskiego i w części Szajnochy, zwykle w swych dziełach stosowali się do pewnych naprzód powziętych pojęć, w skutku czego nie zawsze sumiennie korzystali z materiałów historycznych. Końcowy wyjątek z Mosbacha, zamieszczony w N-rze 13-ym *Słowianina* obejmuje epokę historii polskiej od Władysława IV do pierwszego rozbioru Polski. Nie przytaczając powszechnie znanych faktów, przedstawimy jeden z obrazów, nakreślony mistrzowskim pędzlem artysty-historyka, z czasu zaraz po zerzeczeniu się tronu przez Jana Kazimierza. W skutku położenia ludu polskiego w właściwym znaczeniu, bez praw i bez głosu, Mosbach słusznie uosabia polski naród w samej tylko szlachcie, która „sejmikuje, konfederuje się, urządza, rąbie się za więcej obiecującego lub dającego, pyszni się swoim „niepozwalam”, ową zrenicą złotej wolności, a czołem bije przed wielebnym ojcem z towarzystwa jezusowego, który oszołomionych przez siebie wielmożnych, jasnie wielmożnych i jasnie oświeconych dobrodziejów skromnie oskubywa po zwyczajowi, ogromne bogactwa nagromadza, i w umizgliwe nabożniaki, a stare pono grzesznice wpaja przekonanie, że konieczna pozbyć się dóbr doczesnych ku coraz większej chwale Pana Boga, a odkupieniu własnej zatraconej duszy. Jezuitci, będąc bogatymi bankierami, rozpożyczali pieniądze, a przeto jednali sobie stronników gorących: mogli zarazem objawiać swoją dobroczynność, prawdziwie chrześcijańską miłość bliźnich, bo pożyczali także żydom — lubo na cokolwiek wyższy procent. Przeto też nieraz z samych względów materialnych podnoszono lub potępiano jezuitów. Kościół katolicki w Polsce rozpanoszył się. Życie umysłowe wszystko skierowane ku wyżyciu w zubożalej Polsce lub zubożeniu się. Poczucie czci narodowej, honoru, uczciwości obywatelskiej znika. Szlachta świecka i duchowna spienięża swoją miłość ojczyzny u zagranicznych dworów — tron polski licytuje. Kapłani świeccy i różnobarwne wojsko zakonne licniejsze (!) od siły zbrojnej autoramentu polskiego i cudzoziemskiego, w szkółkach lub na niezliczonych odpustach, owym odwiecznym rajem przesławnego żebractwa polskiego, rozweselają lud polski, n. królowej polskiej szumne wyprawiają koronacje, lulają kraj w sen twardy. W kościele, klasztorze, kolegium, izbie sądowej i sejmowej skupiają się najważniejsze chwile politycznego i prywatnego życia: tam szlachta sejmikuje, tam spieszy po radę i dobry trunek; tam interesa układa, załatwia, tam bawi się pieniactwem”. Tak Mosbach narysował polski

(!) W początkach Augusta III było z 20,000 zakonnych, samych jezuitów 1,144 w Koronie, 1,068 w Litwie. Świeckiego duchowieństwa było z 60,900. — Rzymskiego duchowieństwa było 50,000, greckiego 10,000; a od roku 1717 było niespełna 24,000 wojska. Klasztorów było 1763 r. 973 — a fortece: rządowych 1, prywatne 3 — 5, i 2 klasztory obronne. R. 1743 było 51,354 zakonników i zakonice. Roku 1773 było 31,138 katolickiego duchowieństwa.

— Ach! bo ta książka jest bardzo wzruszająca — odpowiedział karzełek swoim śmiesznym głosikiem poliszynela.

— A jeszcze też, dodał po chwili, bolesnym tonem, i ja także nazywam się Pawłem, a nie mam nadziei, ażeby kiedykolwiek taka śliczna siostrzyczka, Wirginja, jak ta na obrazku, kochała mnie serdecznie...

Te słowa w ustach dziecka — gdyż po rozpatrzeniu się, karzełek nie miał więcej nad lat dwanaście — oznaczały przedwczesną dojrzałość, którą natura daje zwykle istotom wcześniej umrzeć mającym.

Taka przynajmniej uwaga przeszła przez myśl Franciszka i rozczuliła go głęboko — tak dalece nawet, że zapominając o wstrętnej szpetności nieszczęśliwego malca, przycisnął go do serca i ucałował czule — podczas gdy karzeł, nie przywykły do takich pieszczot i wzruszony dobrocią nieznajomego, zarzucił mu ręce na szyję i uśmiechał się słodko.

W takiej to właśnie chwili, otworzyły się jedne z drzwi w głębi salonu i pani Dambergca weszła, a spostrzegłszy młodzieńca i dziecię w wzajemnym uścisku, zarumieniona radośnie, postąpiła ku nim żywo i podała rękę gościowi.

Franciszek zrozumiał po jej serdecznym uściśnieniu, że ma odtąd jedną jeszcze, serdeczną przyjaciółkę i że pieszczoty jakie udzielił dziecku, zdobyły mu serce matki. (d. c. n.)

bezzład; dalej zobaczymy smutne, ale nieuniknione jego następstwa”.

* (Poświęcenie szkoły junkrów). Wczoraj we wtorek, odbyło się poświęcenie gmachu szkoły junkrów piechoty. O godzinie 11 z rana raczył przyjechać Głównodowodzący, Jenerał-Feldmarszałek i był przyjęty przy drzwiach przez naczelnika sztabu jenerał-adjutanta Minkwiza zwierzchnika szkoły, pułkownika jeneralnego sztabu Akimowa i dowódcę kompanii majora Siemienowa, który złożył Jenerał-Feldmarszałkowi raport o stanie szkoły. Arcybiskup warszawski Joanicjusz, nie będąc w możności przybyć osobiście, przysłał dla szkoły obraz św. Mikołaja. Jenerał-Feldmarszałek poszedł do sali posiedzeń, przyozdobionej doskonałym portretem Najjasniejszego Pana w całej postaci i portretem w połowie figury hrabiego Berga. Obydwa portrety są dziełem byłego wychowawca tejże szkoły, a obecnie oficera p. Lebedincewa. W sali tej kapelan cerkwi zamkowej a zarazem nauczyciel religii w szkole junkrów, ks. Ławrski, odprawił dziękczynne nabożeństwo i powiedział kilka odpowiednich okoliczności słów, poczem cały wewnętrzny lokal pokropił święconą wodą. Za księdzem postępował i oglądał cały gmach szczegółowo Jenerał-Feldmarszałek w towarzystwie jenerał-adjutanta barona Ramsaya, jenerałów i naczelników osobnych oddziałów, a w kuchni szkoły raczył kosztować przysposobiony dla junkrów obiad, składający się w tym dniu z barszczu z pierogami, kotletów i leguminy z jablek.

* (Przedstawienie amatorskie). Na mocy zezwolenia JW. Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie, w piątek dnia 16 (28) stycznia, dane będzie w sali ruskiego zebrania w Warszawie, przedstawienie amatorskie, na dochód Mikołajewskiej ochrony dzieci żołnierskich. Program widowiska: I. Несчастіе особаго рода—komedia w 1-m akcie, Pięnkowa. II. Зачьмь иные люди женятся?—krotochwila w 1-m akcie, Grygoriewa. III. Коломенской нахлбоникъ и Моншеръ—krotochwila w 1-m akcie, Fedorowa.—Początek o godzinie 7 1/2 wieczór.—Bilety na to widowisko nabywać można w księgarni W. M. Istomina na Krakowskiem-Przedmieściu i u kredenciera w gmachu zebrania. Cena biletów: 1 rząd rs. 5;—2 i 3 rzędy rs. 3;—4 i 5 rzędy rs. 2 kop. 50;—6 i 7 rzędy rs. 2;—8, 9 i 10 rzędy rs. 1 kop. 50.—Dalsze rzędy krzesel i miejsca na galerji rs. 1.—Boczne miejsca na sofach po rs. 1 kop. 50.

„(O szpitalu homeopatycznym w Warszawie). Pod tym tytułem w czasopiśmie *Bulletin de la société médicale homéopatique de France* spotykamy artykuł, który, oddając należną sprawiedliwość zasługom tutejszych lekarzy homeopatów, pp. Kuczyńskiego, Wieniawskiego i Mazurkiewicza, podaje znane naszym czytelnikom fakta o otwarciu homeopatycznego oddziału przy szpitalu św. Ducha, apteki homeopatycznej i nakoniec ambulatorjum przy tej aptece dla chorych przychodnich. Wymieniwszy to wszystko, autor artykułu powiada: „Na brzegach Sekwany nie wierzą, aby alopaci na brzegach Wisły w obec tego wszystkiego nie zrobili wyprawy krzyżowej. Czyżby tam (to jest w Warszawie), uczeni rutyniści byli skłonniejsi do doktryn reformatorskich? Nie, lecz w Warszawie medycyna klasyczna z prawością polemizuje z homeopatią. Na lekarza homeopatę, tak przy łóżku chorego, jak i przy każdym spotkaniu patrzają jak na kolegę, ubezpieczonego przez dyplom od wygnania. Nie dość na tem; przy otwarciu apteki homeopatycznej w Warszawie, przy jednym stole z homeopatami siedzieli dwaj tameczni szanowni alopaci, zajmujący nie małe stanowiska w miejscowej hierarchji lekarskiej. Tymczasem, tylko w jednej Francji stan lekarski uosabia uparty fanatyzm i bezwzględową nietolerancję, dające się zrozumieć w innym wieku, lecz stanowiące wybitny anachronizm i znaczącą niekonsekwencję w obec uprzejmości francuzów, ich sceptycyzmu i wolnomyslicielstwa”. Na zakończenie artykułu podane jest sprawozdanie homeopatycznego oddziału przy szpitalu św. Ducha za czas od 11 września 1867 r. do 27 marca 1868 r., z którego, jak w swoim czasie donosiliśmy okazuje się, że w ogóle leczono 106 chorych, z których wyleczyło się 93, wypisało się z znaczną ulgą 7, umarło 6. Nie należy spuszczać z uwagi, że w liczbie tych 106 było pomiędzy innymi, wypadków: tyfusu 2, zapalenia płuc i opłucnej 17, suchot płucnych 14, skrofulów 8, pomieszania zmysłów 4, organicznych chorób serca 3 i paraliżu 2. (Warsz. Dniew.)

* (Zabawy w Słupcy). Ze Słupcy pod d. 1-m stycznia piszą do Warsz. Dniew.: „W oczeki-

waniu zatwierdzenia ustawy klubu słupeckiego, zabawy publiczne tego miasta uorganizowały się; w każdą sobotę zbiera się towarzystwo na foksalu, i w gronie familijnem bawi się i tańcuje do upadłego. Grzeczność dam, ujmująca prostota toalety i lubo mała, ale dobrze złożona orkiestra, nadaje tym wieczorom sobotnim cechę powodzenia, jakiego publiczność, do tego czasu odosobniona, gorąco pragnęła. Rok temu w tył, Słupce przedstawiały jakby załudnioną pustynię; wszyscy siedzieli w swych kątkach i nudzili się do ostateczności. Nie można przeto dziwić się tej sympatji, jaką budzi terazniejszy naczelnik powiatowy, za swą inicjatywę ku podniesieniu życia publicznego. Z tego też pomysłu, 28-go grudnia, na czwarty dzień świąt Bożego Narodzenia, przybył na żądanie powszechne z Warszawy znany wiolonczelista p. Herman, i dał w sali balowej foksalu koncert, przy udziale pianisty p. Bema, umyślnie przybyłego z Poznania. Powodzenie koncertu przeszło wszelkie oczekiwanie, a uprzejme przyjęcie artystów dowiodło, że i w takim małym zakątku umieją cenić prawdziwe talenty. P. Herman ujęty przyjęciem publiczności słupeckiej, udał się teraz do Kalisza z Poznania, gdzie na żądanie publiczności ma dać kilka koncertów, poczem w ostatek karnawału przyrzekł dać jeszcze jeden koncert w Słupcy. W ogólności miasto Słupce w obecnym czasie rozkwita: w krótkim czasie, za nowego naczelnika powiatu, miasto to zajęło godne miejsce w rzędzie pierwszych powiatowych miast kraju. W ciągu ostatniego roku miasto oświetlone zostało fotożenem; urządzono studnie z pompami, których dotąd w mieście nie było; przy pomocy obywateli, miłośników ogrodnictwa, urządzono zamiast piękny park, zasadzony przeszło 3,000 drzew i napełniony mnóstwem kwiatów i krzewów sprowadzonych z zagranicy. W tym parku pobudowany został wspaniały foksal, przyszły klub słupecki. Telegraf przez Słupce połączy Prusy z krajem tutejszym; sporządza się projekt urządzenia powiatowego szpitala, który wkrótce ma być uskuteczniiony; nakoniec sporządzono anszlag budowy domu skarbowego dla zarządu powiatowego i innych zakładow. Słowem należy tylko dziękować terazniejszemu naczelnikowi powiatu i życzyć aby zamiary jego uwieńczone zostały pomyslnym skutkiem.

* (Stowarzyszenie „Oszczędność”). Piszą nam z Radomia, że w dniu 3 (15) b. m. po uroczystem poświęceniu, otworzonym został przy ulicy Lubelskiej w domu Michalskiego, okazały sklep stowarzyszenia spożywczego „Oszczędność”. W takowym sklepie sprzedają: chleb, bułki, mąkę, kaszę, ryż, sago, cukier, herbatę, kawę, makaron, rodzenki, migdały, wanilię, orzechy, figi, zapalki, świece newskie i krajowe łojowe, mydło, cytryny, oliwę i t. d. Wkrótce też jatka ma być urządzoną. Obok tego, zarząd wszedł w interes rabatowy z miejscowemi cukiernikami, składem tytoniów, dystylatorem wódek i kupcem win.

* (Kurjerek). Nakoniec, zima na serjo się zaczyna! Od wczoraj bowiem nagle powietrze oziębiać się zaczęło, a dziś rano mieliśmy dziesięć stopni mrozu! Wisła zapewne stanęła.

— I wczorajszego znowu wieczoru, na piątem z kolei przedstawieniu tragedji „Romea i Julja,” sala wielkiego teatru napelnioną była. Zważając na to, że przedstawienia tej arcy-tragedji, pełnią się zawsze w dniu powszednim i że jednak uczęszczają na nie zatrudnione i pracujące warstwy mieszkańców tutejszych, trzeba przyznać, że zamiłowanie do sztuki wyżej i na serjo pojętej, wzmoгло się u nas znacznie. Nie mówiąc już o pani Modrzejewskiej, której gra w roli Julji wyższą jest nad wszelkie pochwały i dowiodła, że ta artystka jest o tyle znakomitą o ile szczęśliwą nawet, nie możemy powstrzymać się od uznania coraz widoczniejszej i coraz korzystniejszej dla sztuki pracy p. Wardzińskiego, który za każdym przedstawieniem potężnej roli Romea, widocznie robi postępy—uwydatnione w opracowywaniu drobnych szczegółów i cieniowaniu dykcji. Wiele scen i sytuacji, które podczas pierwszej reprezentacji tej tragedji prawie nieobciosane były, teraz już przybrały kształty odpowiedniejsze. Zapewne—wiele tam jeszcze do pokonania zostało, lecz siła młodości i zapał artysty, podolają z czasem największym nawet trudnościom roli. Sprawozdawca teatralny „Kłosów” który wciąż upornie odmawia p. Wardzińskiemu talentu i zaprzecza mu artystycznej przyszłości—nie musiał chyba znajdować się na dwóch ostatnich przedstawieniach „Romea” gdyż w przeciwnym razie, jako wytrawny krytyk i estetyk wysokiego smaku—byłby był zmienil, choć już raz objawione zdanie.

— „Zyd” p. Lubowskiego, ma prawdziwe nieszczęście! Znowu odłożono zapowiedziane na piątek

przedstawienie u nas tej dramy, podobno na wtorek przyszły... Jeżeli tak dalej będzie to można przypuszczać, że ten samotny potomek wybranego ludu, nigdy nie trafi do scenicznego Chanaanu...

— Ze ukąszenia pszczoł, dotąd miane za nieszkodliwe, mogą niekiedy stać się bardzo groźnemi nawet, dowodzą trzy wypadki, przytoczone przez „Klinikę” tu wydawaną. Trzech ludzi omdlało a zaraz potem umarło, od ukąszenia pszczoł — dwaj z nich ukąszeni byli w kark, jeden zaś w brew nad okiem. Wprawdzie, wypadki te zaszły w Anglii i opisane były przez londyńskiego doktora Tomsona—a przeto dowodzą tylko o śmiertelności ukąszenia pszczoł angielskich—zawsze jednak dają do myślenia bardzo...

— Oprócz na balach i wieczorach tańczących, warszawianie bawią się także na zwykłych salonowych zebraniach, przeważnie w kółkach artystycznych. W salonie znanej poetki Deotymy, który na wzór pamiętnego salonu jej czcigodnych śp. rodziców, zaczyna gromadzić w sobie intelektualne i artystyczne żywioły — w zeszlą niedziele zebrani goście mogli się rozkoszować i muzyką utalentowanego skrzypka — amatora, p. Jelskiego, oraz grą na fortepianie L. Grosmana i deklamacją illustrowaną przez muzykę p. Chodeckiego, który między innymi wypowiedział w ten liryczny sposób, przesliczną poezję Deotymy i dwa fragmenta z Boskiej komedji Danta.

— W dniu 2-m przyszłego miesiąca, n. s. spełni się głosowanie na posiedzeniu członków stowarzyszenia „Merkury,” do przyjęcia udziału w tem głosowaniu będą mieć prawo ci tylko, którzy chociaż połowę składki, to jest rs. 5, wniesli.

— Pomarańcze, zazwyczaj tanie w tej porze, stanowią wytworny przysmak i łatwy podarek... Lecz próżność ludzka nie zważa na takie dary przyrody i lekce je waży... słyszeliśmy bowiem niedawno, jak jedna z gospodyń domu, krając gościom ananasa, na uwagę jednego z nich, że pomarańcze smaczniejsze od ananasów, rzekła: „Prawda — lecz w tej porze są one tak tanie, że wstyd częstować niemi!”

— Teraz, gdy w wieprzownie i kiełbasie pochodzących z Łodzi, zjawily się tryciny—dzieła pisane o tych fatalnych żyłkach, mają pokup większy. U nas dwaj specjaliści wydali broszury w tym przedmiocie—pp. Seifman, dyrektor szkoły weterynaryjnej i p. Jakób Lewandowski, magister weterynarii.

— Zapowiedziane odczyty przez Drów: M. Brunera i T. Zdzieńskiego w sali dobroczynności, odłożone zostały — obadwa do nieograniczonego czasu.

— P. Kijok, fabrykant nowego piwa — którego nigdzie dostać nie można, zawiadania obecnie, że cząstkowa sprzedaż tego napoju odbywa się tylko w trzech dotąd miejscach: u p. Krajewskiego w gmachu dobroczynności od ulicy Bednarskiej, Ci-borowskiego w domu Janasza naprzeciw banku i u Iwaszkiewicza, w nowym domu Koelichena przy ulicy Długiej.

— W dniu onegdajszym, w cyrkule Wolskim, na placu Bankowym, Abram Wajntel furman, najechał wozem na przechodzącego 14-letniego chłopca, Gdalję Szerbikowa, który z tego powodu, uległ silnemu stłuczeniu nogi prawej powyżej kolana. Szerbikowa odesłano do szpitala św. Ducha, a Wajntla przyaresztowano.

— W cyrkule Nowoświętskim, w domu pod Nr. 1579, Andrzej Zankowski stróż, z żoną Katarzyną, napaliwszy mocno w piecu węglem kamiennym, w czasie snu od śwedu zagorzeli, lecz po udzieleniu im pomocy lekarskiej, przywróceniu do czucia i zostaniu na kuracji w mieszkaniu.

— W cyrkule Sobornym, Michał Mianowski, urzędnik warszawskiego towarzystwa dobroczynności, przechodząc przez ulicę Fręta, pośliznął się, upadł i złamał sobie nogę prawą. Pozostaje na kuracji w swoim mieszkaniu.

* Kursa monet zagranicznych w Warszawie.
Za talar wczoraj rs. 1 kop. 21 dziś rs. 1 kop. 21.
Za frank „ „ — „ 33 1/2 „ „ — „ 33 1/2.
Za złoty reń., „ „ — „ 68 „ „ — „ 68.
NB. Wiadomość ta nie pochodzi z urzędowego źródła i może tylko służyć za wskazówkę.

* (Polowanie). Dnia 3 (15) stycznia, ambasador francuzki jenerał Fleury zaproszony był przez Najjasniejszego Pana do Łysina, na polowanie na niedźwiedzia. Skierowano niedźwiedzia na jenerała Fleury, ażeby dać mu, jako gościowi, pierwszy strzał do tego zwierza; lecz ambasador francuzki chybił, i skutkiem tego polowanie trwało nadzwyczaj długo. Niedźwiedź, jak donosi *Pet. Gaz.*, zabity został w półtorej godziny potem przez Jego Cesarską Wysokość Wielkiego Księcia Włodzimierza Aleksandrowicza.

* (Szokola rysunków.) *Golos* ogłosił interesujący projekt D. W. Grigorowicza, który odczytał on na posiedzeniu członków towarzystwa zachęty sztuk pięknych, zostającego pod prezydencją Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżny Marji Mikołajówny. Projekt ten dotyczy ważnej kwestji, mianowicie: założenia w Petersburgu i urzędzenia szkoły rysunków dla klasy rzemieślniczej i urzędzenia przy tej szkole muzeum wzorów sztuk pięknych we wszystkich gałęziach tak zwanej artystycznej produkcji rzemieślniczej. W końcu tego projektu powiedziano, że sprawa ta znajduje się obecnie na drodze jak najpomyślniejszej; że Najjaśniejszy Pan, na wstawienie się Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżny Marji Mikołajówny, jako prezesa towarzystwa zachęty sztuk pięknych, i na skutek najpoddaniejszego raportu ministra skarbu, M. Ch. Rejterna, Najwyżej rozkazać raczył: wydawać corocznie towarzystwu zachęty sztuk pięknych, ze skarbu państwa, po sześć tysięcy rs. na pomnożenie środków szkoły rysunków i na urządzenie przy niej muzeum wzorów.

* (Sprzedaż dóbr.) W styczniu, na publiczną licytację w Kijowie, jak donosi *Kijewlanin*, wystawione zostały 76 dóbr, obejmujących 62,696 diestiatin gruntu. Dobra te oszacowane są na 1,188,417 rśr. Średnia cena diestiatiny 19 rs., najwyższa 79 rs., a najniższa 2 rśr. 50 kop.

* (Zamordowanie studenta Iwanowa.) Jako uzupełnienie podanych przez nas wiadomości o zamordowaniu studenta Iwanowa przez Nieczajewa, podajemy podług *S. Pet. Wied.* następujące szczegóły o spółniku tego ostatniego, studentie Uspienskim. Uspienski, student uniwersytetu moskiewskiego, był subjektem w księgarni moskiewskiej Czerkiesowa. Znalaziono w jego mieszkaniu proklamacje przywieszone przez Nieczajewa, który przyjechał był tak pomyślnie do Rosji za cudzym paszportem i przemieszkował bezpiecznie to w Petersburgu, to w Moskwie, i który uciekł następnie pomyślnie za granicę.

* (Komisja śledcza.) *Wiest* donosi, że komisja śledcza w sprawie szerzenia proklamacji podżegawczych rozpoczęła już swe czynności pod prezydencją senatora Czemałdurowa.

* (Skonfiskowanie gazety.) *Gazeta Wiest* donosi, że numer czasopisma *Sudiebnyj Wiestnik*, który wyszedł we wtorek, 6 (18) stycznia, został skonfiskowany.

* (Ochrona dla inowierców, chcących przejść na wiarę prawosławną.) Z powodu częstych na teraz oświadczeń, ze strony tak żydów, zyczących sobie przyjąć chrzest św., jak również inowierców, chcących przyłączyć się do prawosławnego kościoła wschodniego, że natrafiają oni w pierwszych chwilach na trudności w znalezieniu dla siebie schronienia tymczasowego, i co ważniejsza, w wyszukaniu osoby, któraby była dla nich w tej dobrej sprawie kierownikiem i nauczycielem przy początkowym uczeniu się zasad wiary prawosławnej, radzie bractwa św. Włodzimierza w Kijowie zaproponowany został, jak donosi *Kijewlanin*, projekt ochrony dla dawania schronienia tymczasowego żydom i zyczącym sobie przyjąć chrzest św., i inowiercom, chcącym przyłączyć się do prawosławnego kościoła wschodniego, pod najbliższym dozorem rady bractwa pomienionego. Rada bractwa postanowiła: urządzić dla tego ważnego i świętego celu ochronę przy katedrze św. Zofji kosztem funduszu bractwa, i powierzyć rzeczywistemu radcy stanu Andrzejowi Mik. Murawiewowi i protoprezbiterowi P. G. Lebedinczewowi ułożenie projektu w przedmiocie urzędzenia lokalu dla dawania schronienia tymczasowego osobom pomienionym.

* (Nowy rok 1870) w Moskwie witany był bardzo świetnie. Pomijając liczne bale w domach prywatnych, wszystkie prawie kluby, jak donoszą *Mosk. Wied.*, dały tego wieczora szczególne zabawy dla swoich członków. W kole artystów na powitanie nowego roku zgromadziło się 1,017 osób, w klubie niemieckim było przeszło 1,000, a w kupieckim tylko 200 osób; w klubie subjektów kupieckich zgromadziło się także 800 gości; ale największą liczbę gości miała maskarada w wielkim teatrze, dawana zwykle tego wieczora. Scisk i gorąco były nieznośne, dosyć powiedzieć że na maskaradzie było 2,234 osób.

* (Główne wygrane.) Podług gazety *Nowoje Wremia*, w teraźniejszym ciągnięciu biletów pięcioprocentowych pierwszej pożyczki wewnętrznej, które odbyło się 2 (14) stycznia, główna wygrana (200,000 rśr.) padła na bilet należący do kupca 1-ej gildji w mieście Rzewie, Pawła syna Jana Mianikowa, który wygrał także, jak powiadają, 75,000 rs. w poprzednim ciągnięciu. Wygrana zaś 40,000 rs. padła na bilet należący do kupca Grzegorza syna Jana Katkowa.

* (Cholera.) Podług urzędowych doniesień nadesłanych do wydziału lekarskiego ministerstwa spraw wewnętrznych od 24 grudnia do 3 stycznia 1870 r., w mieście Tule 22 grudnia po południu cholera ukazała się powtórnie. Pierwszy wypadek tej choroby (wydarzonej po byłych od 1 do 6 listopada), zakończył się śmiercią. W nocy na 23 grudnia zachorowało w Tule na cholere 12 osób, z których zmarło 4, a pozostało 8. W mieście Orle 18 grudnia było cholerycznych 32, zachorowało do 25 grudnia 44, wyzdrowiało 19, zmarło 33 i pozostało chorych 24 osób. W mieście Kursku wypadków cholery nie było, a przybyły tam choleryczny (urzędnik rządu gubernialnego, który zachorował 27 listopada w drodze z Orla) do 25 grudnia prawie wyzdrowiał.

* (Statystyka pożarów.) *Golos* podaje następujące ciekawe dane porównawczo-statystyczne o pożarach w Petersburgu, charakteryzujące poniekąd działalność straży ogniowej i przezorność mieszkańców stolicy. Domy w Petersburgu palily się: w 1862 roku 130 razy, w 1863 roku 108 razy, w 1864 roku 114 razy, w 1865 roku 134 razy, w 1866 roku 99 razy, w 1867 roku 87 razy, w 1869 roku 99 razy. W okresie przeto ośmiu lat, liczba pożarów wynosi w przecięciu 110 na rok.

* (Spis ludności.) O dokonaniu w Petersburgu w jednym dniu spisu ludności *Siewiernaja Psczoła* podaje co następuje: Rezultata tego spisu, podług doniesienia centralnego komitetu statystycznego, przeszły oczekiwania. Podług dorywczego obliczenia, ilość mieszkańców stolicy wynosi 667,026, (mężczyzn 376,523, kobiet 290,503) t. j. o 126 tysięcy przeszło osób więcej niż w spisie 1864 r. Podobna przewyżka w ciągu pięciu lat w mieście, którego okrąg wcale się nie zmienił, i w którym nie było nawet w ciągu tego czasu żadnych wielkich budowl, jak to miało miejsce w Berlinie i w Wiedniu w ostatnim dziesięcioleciu, byłaby zupełnie niepojęta, gdyby nie wyjaśniała się ulepszeniem manipulacji spisu i pilnością z jaką ten był wykonany. Pomimo oczwistych znacznych niedokładności spisu 1864 r., część wielkiej przewyżki ilości mieszkańców stolicy przypada jednak na istotnie powiększoną jej ludność. Z tego niewątpliwego powiększenia wypadają dwa wnioski: 1) że przeprowadzenie kolei żelaznych nie wywarło dotąd szkodliwego wpływu na północną naszą stolicę, która zawsze jednak utrzymuje to ważne znaczenie, że służy za wyjście morskie głównej arterji spławnej państwa — Woldze, i 2) że istotny przyrost ludności Petersburga w ostatnich pięciu latach spowodowany został napływem do stolicy nowych kapitałów, w nagromadzeniu których w każdym razie odbija się polepszenie ekonomiczne pomysłowości ruskiego narodu. Domów w Petersburgu okazało się 9,109; mieszkań — 92,417. Zresztą cyfry domów, a raczej posesij i mieszkań należy uważać jako przybliżone; cyfry te bowiem mogą uleść zmianie przy ścisłym sprawdzeniu spisu.

* (Nafta.) Niedawno wyszedł z druku, donosi gazeta *Kaukaz*, pierwszy tom pism kaukaskiego oddziału ruskiego towarzystwa technicznego. Zamięszczony w nim artykuły są nader zajmujące, szczególnie doniesienie p. Szejnmana „o dobytaniu naft na Kaukazie,” gdyż między mineralnemi bogactwami Kaukazu nafta zajmuje pierwsze miejsce, tak co do ilości produkcji jako też rozległości na jakiej się znajduje. Z artykułu p. Szejnmana dowiadujemy się, że pomimo obszerności źródeł nafty, dostępnych dla eksploatacji, przemysł ten na Kaukazie doznaje stagnacji i z latami prawie się nie powiększa; z tego powodu Jego Cesarska Wysokość Namiestnik kaukaski raczył wyznaczyć komisję dla rozpoznania takiego stanu rzeczy i obmyślenia środków do rozwinięcia i polepszenia tego handlu.

* (Stan powietrza.) *Weczerńaja Gazeta* pisze: „Zima włoska trwa w dalszym ciągu w Petersburgu i na całej przestrzeni od Moskwy do Warszawy. Z gubernji archangielskiej donoszą, że po deszczach, nastąpiły pierwsze dni grudnia straszne mrozy. W Petersburgu, deszcze i ciepło zniweczyły sanę. Na nowy rok, kursowały w Petersburgu przeważnie powozy na kołach. Dnia 2 (14) stycznia wieczorem padał śnieg przy dwóch stopniach zimna, następnego zaś dnia z rana, poczęto znowu jeździć sankami i droga sanna ustaliła się. Pomimo to, ciężkie omnibusy towarzystwa kursują na kołach, śnieg bowiem pokrył ziemię jedynie cienką warstwą. W całej Rosji słynne są mrozy na Trzy Króle. W tym roku na Trzy Króle było półtrzecia stopnia

mrozu, tak, iż żołnierze byli na paradzie w jednych tylko mundurach. Takież stan powietrza mieliśmy w 1856 roku, w dniu bowiem nowego roku termometr wskazywał + 0, sanna zaś utrwaliła się dopiero po Trzech Królach. Luty i marzec były zimne, lecz i lato nie odznaczało się upałami. Dnia 7 (19) i 8 (20) stycznia zawiał umiarkowany wiatr północno-zachodni, i termometr zniżył się do — 8°. — Z gubernji kurskiej piszą do gazety *Diejatielnost*, że przez cały listopad panował tam zmienny stan powietrza i że komunikacja na drogach była wielce utrudniona; lecz z dniem 25 listopada (7 grudnia) zaczęły się mrozy, które dochodziły do 10° Réamura. Rzeki stanęły, lecz wkrótce potem nastąpiło ciepło i rzeki puściły. Dopiero na dwa dni przed świętami Bożego Narodzenia padał śnieg, i jakkolwiek zaczęto jeździć sankami, pomimo to drogi nie były jeszcze zadawalniające.

* (Do kroniki muzycznej.) Czytamy w gazecie *Wiest*: Od dwóch prawie lat istnieje w Petersburgu osobne kółko miłośników sztuki wokalnej, mające na celu wykonywanie przez chóry i na instrumentach rozmaitych utworów muzycznych znakomitych kompozytorów. Zgromadzenia tego kółka, zaszczyconego wysoką opieką Jej Cesarskiej Wysokości Wielkiej Księżny Heleny Pawłówny, odbywają się często w pałacu Jej Cesarskiej Wysokości, gdzie utwory znakomitsze wykonywane bywają w Jej obecności. Dnia 8 (20) stycznia miał miejsce wieczór muzyczny, urządzony w hotelu Demuta przez członków tego kółka; na wieczór ten osoby obce były przypuszczone z rekomendacji samych członków, bezpłatnie. Program koncertu składał się z utworów wykonanych ostatnim razem w obecności Jej Cesarskiej Wysokości, i odznaczał się nadzwyczajnym interesem. Chóry żeńskie i męskie, zostające pod kierunkiem p. Begrowa i złożone z członków zgromadzenia, przewyższyły wszelkie nasze nadzieje, zarówno przez wykształcenie artystyczne, jak i przez dokładność i zupełną zgodność. Z utworów wykonanych przez chóry, *Zigeunerleben* P. Schumana odznaczył się wykonaniem prawdziwie wzorowem; również dobrze wykonane zostało *Adoramus te Christe*, p. Koreja; lecz największe wrażenie wywarł finał z niedokończonej opery Mendelsohna „*Lorely*”, gdzie główna partja solowa z udziałem chórów mieszanych, wykonana została przez znaną naszą śpiewaczkę, panią Fricci. Zauważyć należy, że śpiew tej zdolnej artystki oddawna już nie dostarczał nam takiej zupełnej rozkoszy, jak tym razem. Głos jej namiętny i pełny wyższej ekspresji, unosił się poniekąd nad bardziej spokojnemi, równomi głośmi chórów i uzupełniał oczarowanie, jakie sprawiają dźwięki jednego z lepszych, lecz niestety niedokończonych utworów Mendelsohna. Natymże koncercie p. Józef Rubinstein wykonał „*Pre-ludium*” i „*Fuge*” Bacha, „*Capriccio*” Mendelsohna i „*Novelette*” Schumana. P. Rubinstein odznacza się dość giętkiem i miękkim dotknięciem klawiszów, widocznem szczególnie w piano.

KORESPONDENCJA DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.
Paryż, 19 stycznia.

Ministerstwo triumfuje; 222 głosy udzieliły w ciele prawodawczym upoważnienie do ścigania sądowego Rochefort'a; z tego powodu powiadają: wchodzimy w okres rządu silnego; rząd parlamentarny czerpie swą siłę w większości, jaką ma sobie zapewnioną w ciele prawodawczem. Ministerstwo odniosło wielkie zwycięstwo, lecz motloch, t. j. wyborcy Rochefort'a, nie przestaje szerzyć agitacji w Paryżu. Motloch ten tworzy grupy, uwija się po bulwarach, każe śpiewać marsyljanek i wydawać okrzyki: „Niech żyje rzeczpospolita!” lecz za przybyciem policji lub gwardji narodowej paryzkiej, wichryciele biorą po prostu nogi za pas i zmykają co siły starczy.

Donoszą mi, że księza Mikoszewski i Szumowski zrobili zupełny rozbrat z sutanną i przepędzają czas jak najprzyjemniej w Café du Nord w Genewie, w towarzystwie niejakej pani K. Mikoszewski zamierza nawet poślubić tę panię, która atoli wolałaby zostać żoną eks-księdza Szumowskiego, który jest o wiele młodszy i przystojniejszy od Mikoszewskiego.

Mamy tu w Paryżu nowego literata polskiego: A. Frankowski pisze w dzienniku *Gaulois*, że fałszem jest, jakoby Kościuszko wyrzekł znane *finis Poloniae*, i że nie należy przeto używać tego wyrażenia, które on, Frankowski, potępia. Wszystko to powiedziane zostało w pięciu wierszach. Winszujemy emigracji polskiej w Paryżu takiego znakomitego autora, jakim jest p. Frankowski, który zamierza prowadzić

w dalszym ciągu dzieło rozpoczęte przez Lelewela i Mickiewicza.

X.

(Kościół grecko-unicki w Austrii). W artykule lwowskiego *Słowa* pod tytułem: „Głos z archidiecezjalnego niższego kleru,” w którym wykazywana jest potrzeba powiększenia liczby grecko-unickich djecezij w Galicji, spotykamy następujące dane statystyczne: W całym państwie austro-węgierskim liczy się greko-unitów 3,644,000 głów: z tej liczby przypada na rusinów w Galicji 2,268,515, w Węgrzech 420,000, na Bukowinie 17,000, na serbów i chorwatów 7,000 i na rumunów 914,485. Dalej mieszka w Austrii wyznawców kościoła wschodniego 3,000,000, w tej liczbie: rusinów 180,000, serbów i chorwatów 1,140,000, bułgarów 30,000 i rumunów 1,660,000, z czego się okazuje, że ludność grecko-unicka przewyższa nieunitów o 644,000. Chociaż w Austrii do ostatnich czasów religja katolicka była panującą, grecko-katolickie wyznanie nie posiadało i nie posiada takich praw, jak nieunickie. To ostatnie ma w Austrii 19 biskupów i jednego arcybiskupa w godności patriarchy. Kościół grecko-unicki, chociaż liczy więcej wyznawców, ma tylko 9 biskupów, a w ich liczbie dwóch arcybiskupów w godności metropolitów, a mianowicie rusini mają w Galicji archidiecezję lwowską z tytułem metropolii galicyjskiej i biskupstwo przemyskie; w Węgrzech djecezie kaczewską i priaszewską, w Chorwacji i Slawonji—krzyżewacką; rumuni w Siedmiogrodzie, archidiecezję karlsburską z tytułem metropolii fogaraszkiej i djecezie samosztjwarską; w Węgrzech djecezie wielkodaradzką i w wojewodzinie serbskiej djecezie lugoszką. Nieunicy mają: archidiecezję karolowadzką z tytułem patriarszym; w Siedmiogrodzie djecezie hermansztadzka; w Węgrzech djecezie budyńską i staro-aradzką; w Serbji i Banacie, djecezie: temeswarską, werszedzką i nowosadzka; w Chorwacji i Slawonji—karolosztadzka i pankracka, w Dalmacji—sebenicka. Lecz pomimo tego, że nieunicy mają więcej djecezij niż unicy, sami rusini galicyjscy, stanowiący, z ogółu innych unitów trzy czwarte (ludności), mają tylko dwie djecezie, kiedy tymczasem pozostała jedna czwarta ma 7 djecezij. Taka sama niestosunkowość zachodzi w Galicji pomiędzy łacińsko-polskimi i rusińskimi djeceziejami. Według wiadomości statystycznych, w Galicji liczy się 4,970,851 mieszkańców; w tej liczbie greko-unitów 2,268,515 głów, rzymsko-katolików 2,225,088, innych wyznań 487,258; zatem, greko-unitów jest więcej niż rzymsko-katolików o 43,426 głów; lecz pomimo tego, rzymsko-katolicy mają 4 djecezie, a greko-unicy tylko 2. Lwowska rusińska archidiecezja liczy 1,454,752 głów (w tej liczbie w Bukowinie 17,000), a przemyska 828,595, razem w obu djeceziejach 2,283,347; lwowska łacińska archidiecezja liczy 530,000 głów, z których na Bukowinę przypada 26,099; djecezie tarnowska z krakowską 1,025,000, a przemyska 722,691; razem wszystkich mieszkańców wyznania rzymsko-katolickiego liczy się 2,277,691 głów. Galicyjscy rusini wyznania grecko-unickiego, tak w porównaniu z resztą unitów w Węgrzech, jak i z rzymsko-katolikami w Galicji, mają zatem najmniejszą liczbę djecezij.

(Bukowińska Zorza). W N° 2 lwowskiego *Słowa* zamieszczony jest list od redakcji *Bukowińskiej Zorzy*, z którego przytaczamy następujące ciekawsze ustępy: „Pierwszy numer *Zorzy Bukowińskiej* będzie rozesłany 14 (26) stycznia, i z przyczyn niezależnych od redakcji, opóźni się o tydzień. Przytem zwracamy się do szanownych naszych rodaków z prośbą, aby raczyli okazać moralną i materialną pomoc rozpoczętemu przez nas dziełu. Potrzeba nam przynajmniej 300 prenumeratorów, aby nad *Zorzą Bukowińską* nie stanęły znów groźne chmury. Bukowina jest mała i przy najlepszej woli rusińskich patrijotów, nie jest w stanie samą podtrzymać istnienie rusińskiego czasopisma. Tymczasem wydawanie takiego czasopisma w Czerniowcach, stało się prawie koniecznością. Współmieszkańcy nasi, rumuni, chociaż nie przewyższają nas ani liczebnie, ani inteligencją, ani nawet obfitością bogatej szlachty, lecz korzystając z naszego milczenia i obojętności, zaczynają, za przykładem polityki lwowskich i wschodnio-galicyjskich polonomanów, ignorować nas, czego dowód stanowi ostatnie posiedzenie sejmu czernowieckiego. Na Bukowinie—tem ostatniem schronieniu prawosławnej Rusi w monarchji austro-węgierskiej, wydawanie czasopisma rusińskiego, stanowi sprawę sumienia rusińskiego. *Zorza Bukowińska* będzie zamieszczała głównie takie literacko-naukowe artykuły, które pod jakimkolwiek względem dotyczą specjalnie Bukowiny i

Mołdawji, niegdys czysto-słowiańskich ziem. Wszystkich galicyjskich, węgierskich i zakordonowych ncszych rodaków, uczonych i pisarzy, usilnie prosimy, o pomożenie nam w tym względzie, czem Bóg dał. Niech im nagrodi za to Bóg ruski! Zwracamy uwagę szanownych rodaków także i na to, że w każdym numerze naszego czasopisma będą zamieszczane starożytnie bukowinские lub moldawiańskie dokumenta, zachowywane w klasztorach i u osób prywatnych mieszkających na Bukowinie. Dokumenta te pisane są w języku ruskim, ale z silnem przymieszaniami rumuńskich, bułgarskich, serbskich i polskich zwrotów. Do XVII wieku, język ruski był urzędowym u wojewodów Mołdawji. W każdym numerze będzie wiele ciekawych nowin z miasta Czerniowiec i z prowincji Bukowiny. Cena *Zorzy* na cały rok 6 złr., na pół roku 3 złr., a na kwartał 1 złr. 50 centów”.

Austria i Ziemia słowiańska.

(Rozprawy nad adresem. — Ministerstwo. — Hr. Beust). *Wiedeń, 22 stycznia.* Prezes izby deputowanych, p. Kaiserfeld, który zrzekł się na ten dzień prezydencji, miał onegdaj mowę wielkiej doniosłości na korzyść adresu większości, przyczem wskazał na kanclerza państwa, hr. Beusta, jako na główną przyczynę terażniejszego przesilenia i wynurzył ubolewanie z powodu mieszania się tegoż hr. Beusta do kwestij konstytucyj przedlitawskiej, jakkolwiek powoduje się on przytem pobudkami patjotycznymi. Należało spodziewać się, że i hr. Beust zabierze głos dla usprawiedliwienia się ze zrobionych mu zarzutów. Jakoż rzeczywiście hr. Beust miał na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych mowę, dowodzenia zaś jego są najważniejsze ze wszystkiego, co przyniosły dotąd rozprawy nad adresem, które przybierają stopniowo olbrzymie rozmiary. (Treść mowy hr. Beusta znana jest z depeszy telegraficznej, podanej w onegdajszym numerze naszego *Dziennika P. R.*) Zgromadzenie przyjęło mowę kanclerza państwa w milczeniu; widocznie nie mogło ono zdać sobie natychmiast sprawy z właściwej jej dążności. Co się tyczy innych mówców, którzy przemawiali za adresem w ciągu trzech ostatnich dni, nie warto nawet przytoczyć ich nazwisk, żaden bowiem z nich nie zdołał zdobyć się na nowe poglądy i rozprawy dochodziły nawet niekiedy do tak błahych rozmowań, iż bierze chęć uwierzenia pogłosem, że mówcy większości usiłują umyślnie przedłużyć rozprawy, ażeby dać ministerstwu więcej czasu do ukonstytuowania się na nowo. Tymczasem usiłowania w tym względzie nie czynią żadnych prawie postępów. Układy z obu książętami Auerspergami w przedmiocie objęcia przez jednego z nich prezydencji w ministerstwie, nie doprowadziły do żadnego rezultatu, książęta ci bowiem wyjechali napowrót do Pragi i oświadczyli, że wszelkie dalsze usiłowania dla skłonienia ich do wejścia do gabinetu na nic się nie przydadzą. Powiadają, że mają być prowadzone w tymże celu układy z hrabią Antonim Auerspergiem, autorem adresu izby panów; zdaje się atoli, że i ta także kombinacja nie ma wielkich szans, albowiem same nawet organa ministerstwa nie przestają mówić o możliwości powołania Hasnera lub Kaiserfelda na prezesa gabinetu. W każdym atoli razie mają być powzięte wkrótce ważne decyzje w kwestji ministerjalnej, z Pesztu bowiem donoszą, że cesarz wyjechał dziś niespodzianie ztamtąd do Wiednia. Panuje przekonanie, że ta decyzja niespodziana pozostaje w związku z przesileniem ministerjalnem.

(Obiad pożegnalny). Z Wiednia donoszą, że 20-go b. m. wieczorem, polsko-galicyjscy członkowie rady państwa dawali obiad pożegnalny na cześć byłego ministra rolnictwa, hr. Alfreda Potockiego. Odpowiadając na toast wniesiony przez p. Grocholskiego, hr. Potocki powiedział, że wytrwał na swem stanowisku tak długo, dopóki spodziewał się, iż będzie mógł bronić interesów państwa i kraju. Doszedłszy atoli do przekonania, że postępowanie przeczące terażniejszego ministerstwa czyni niemożliwem pojednanie z ludami, opuszcza on swe stanowisko jako doradca korony. Dalsze pozostawanie na tem stanowisku pociągnęłoby za sobą dla niego odpowiedzialność za system, który zdolny jest spowodować jedynie ruinę. Wychodząc z ministerstwa, pozostanie on zawsze wiernym swemu hasłu: „umiarkowanie i pojednanie”. (*Nordd. A. Z.*)

(Sprawy dalmackie). *Pester Lloyd* ogłasza artykuł wstępny, obejmujący gwałtowną naganę dla sposobu w jaki powstańcy złożyli broń pod Knezlacz'em; nazywa on to częścią igraszką z godnością państwa i z honorem armji. Z pomiędzy wszystkich błędów politycznych, administracyjnych

i militarynych, ten jest największym: sądzono, że brzmieć to będzie jako szyderstwo, jeżeli mówić będą o przytłumieniu powstania.

(Rabunek poczty). Poczta z Budy do Vörösvar została zrabowaną koło Altofen. Pocztyljon znaleziony został w rowie z przerzniętem gardłem i ze zdruzgotaną głową. (*Nordd. A. Z.*)

(Sprawy galicyjskie). *Słowo lwowskie* pisze: „W sprawie mianowania metropolity zawiadamiają nas z Wiednia tylko o tem, że z powodu obecnego przesilenia ministerjalnego, kwestja ta złożona jest *ad acta* i nie będzie roztrząsana przed ostatecznem uorganizowaniem się nowego gabinetu. Zresztą wiemy stanowczo, że tylko tak zwana mniejszość gabinetu, to jest ministrowie Taaffe, Potocki i Berger popierali kandydatury arcybiskupa Sembratowicza i kanonika Stupnickiego, a mianowicie pragnęli widzieć pierwszego z nich metropolitą, a drugiego biskupem przemyskim; przeciwnie, większość gabinetu, mianowicie pp. Giskra, Plener, Herbst i Hasner, obstawali za kandydaturą Szaszkiewicza na metropolitę, a na biskupa przemyskiego proponowali trzech kandydatów: Ilnickiego, Juzyczyńskiego i Kosteka. Obecnie, kiedy wszyscy trzej członkowie mniejszości gabinetu otrzymali dymisję, kandydaci większości ministerjalnej mają lepsze widoki i akcje naszej Rusi galicyjskiej idą w górę. Mówią nawet, że prawdopodobnem jest mianowanie Michała Kuzińskiego na metropolitę, a w takim razie Szaszkiewicz zostałby biskupem przemyskim”.

Francja.

(Mowa p. Thiersa). *Paryż, 22 stycznia.* Na posiedzeniu ciała prawodawczego p. Thiers wstąpił na trybunę i powiedział między innymi co następuje: „Zastanawiam się nad położeniem i celem, do którego dążymy. Niechcemy zakazu, niechcemy nawet praw dostatecznie opiekuńczych. Dowiodę wam, że prawa opiekuńcze nie wynoszą 10 od sta i z żadnej strony nie są one tak umiarkowane. Wykaże, że w krajach jak najswobodniejszych wydano rozporządzenia dla protgowania przemysłu narodowego, mianowicie w Ameryce, w osadach angielskich, w Kanadzie, w Australji i w Indiach wschodnich. Przytaczam zdanie jednego anglika, który podtrzymując idee wolnej wymiany, niedopuszcza ażeby takowe stanowiły bezwzględna regułę”. Mówca utrzymuje, że Anglja i Szwajcarja przez pewne miejscowe dogodności, pomiędzy innymi przez węgiel kamienny po niskiej cenie i przez swoje motory hydrauliczne, produkują o 20 do 30% tańszy towar niż przemysłowcy francuzcy, i że opłaty cła 15% od tkanin, 10% od nici przedstawiają tylko 5 i 7½ od sta. Przy systemie tymczasowego wpuszczania bez cła towarów znika nawet ta protekcja. Pan Thiers dowiedzie komisji śledczej, ile ucierpiał przemysł francuzki. Przytacza on różne dowody na poparcie swojego zdania. Powiada on, że traktaty handlowe nie przyniosły korzyści wyrobom jedwabnym francuzkim, a szkodliwymi były dla wyrobów bawelnianych. Anglja i Szwajcarja produkują bawelniane wyroby taniej niż my. Traktat handlowy naraził znacznie przemysł lniany, którego czwarta część zakładów upadła. Pod względem przemysłu wełnianego położenie jest złe. P. Thiers pochwała dekretu z 10-go stycznia, które ochroniły interesa całej gałęzi przemysłu, poświęcanej poprzednio niektórym przywilejom. Utrzymuje on potem, że rolnictwo ucierpiało przez sprowadzanie wełny z Australji i Laplaty. Tajemnicą wyższości angielskiej jest marynarka. Odstępując od pobierania opłaty od flag przyczyniliśmy się do utworzenia wielkiego handlu angielskiego tyle ile do wielkości Prus. Wszystkie statki zagraniczne przybywają do naszych portów. Pozorne powiększenie się naszego handlu z Anglja oznacza jedynie, że nasza marynarka jest zrujnowana. P. Thiers przyznaje dalej powiększenie się handlu, ale powiada, że to zawdzięczyć należy pięćdziesięcioletniej ogólnej spokojności zakłóconej tylko przez wojny przypadkowe. Francja zresztą przeznaczoną jest do wyrabiania fabrykatów doskonałych, a nie wyrobów tanich. P. Thiers z wielką pochwałą odzywa się o Anglji, która daje przytułek dla wszystkich, jako o godnym podziwienia narodzie, który jest typem wolności i szlachetności dla wszystkich; ale sądzi że położenie Francji jest lepsze. „Mamy, wyrzekł on, konsumentów u siebie; nie potrzeba wystrzelać z działa, ażeby wzbudzić w nas genjusz doskonałej produkcji, rozumu i zdolności”. Anglja zależy od rezultatu targów w Stanach Zjednoczonych i w swoich własnych osadach. Może ona być przygniecioną przez własną swoją produkcję; rozprzestrzenia ona swój handel po całym świecie, ale wszędzie ponosi szkody; jest ona tem czem była Ho-

